

แนวทางการปฏิรูป

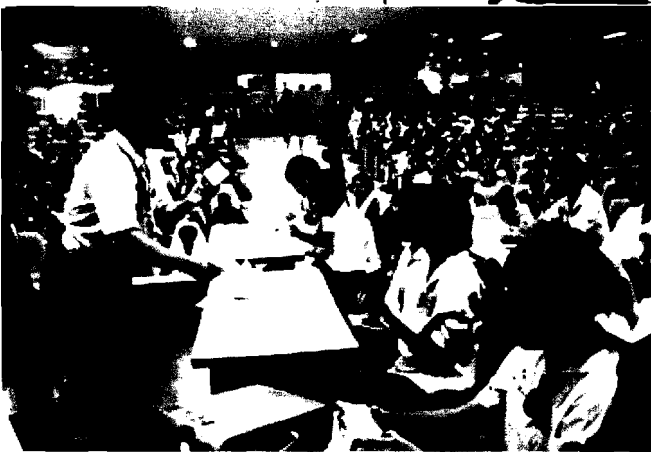
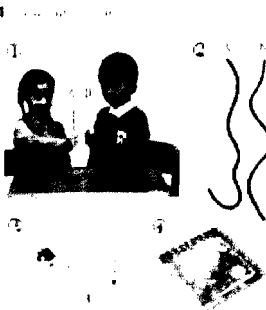
ระบบหลักสูตร

และการเรียนการสอน

เอกสารประกอบการเสวนาเกี่ยวกับร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย เรื่อง "การปฏิรูประบบหลักสูตรและการเรียนการสอน"

วันจันทร์ที่ 18 พฤษภาคม 2558 ณ ห้องรับรอง 1-2 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา 2

II เปรียบเทียบความยาว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
รักษาการผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครูสำหรับอาเซียน
และผู้อำนวยการศูนย์วิจัยคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
และอนุกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในคณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สถาบันบัญญัติแห่งชาติ

การเสวนาเกี่ยวกับร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย

เรื่อง "การปฏิรูประบบหลักสูตรและการเรียนการสอน"

วันจันทร์ ที่ 18 พฤษภาคม 2558 ณ ห้องรับรอง 1-2 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา 2

แนวทางการปฏิรูป ระบบหลักสูตร และการเรียนการสอน

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์

อนุกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยคณิตศาสตร์ศึกษา

รักษาการผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครูสำหรับอาเซียน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประเด็นเรื่อง Paradigm Shift from Products to Product-Process Approaches

1. ปัญหาเรื่อง การเคลื่อนย้ายกระบวนทัศน์ เกี่ยวกับความหมายของ "หลักสูตร" จากการเน้นแต่เพียง "ผลลัพธ์" มาเน้นทั้ง "ผลลัพธ์และกระบวนการ" ในปัจจุบันมักจะเน้นเฉพาะหลักสูตรส่วนที่เป็น ผลลัพธ์ ซึ่งได้แก่ เล่มเอกสารหลักสูตรต่างๆ

ประเด็นความเข้าใจ ที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับ หลักสูตร

ประเด็นเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง หลักสูตรและการเรียนการสอน

2. การขาดความเข้าใจเรื่อง ความสัมพันธ์ ระหว่าง "หลักสูตร" และ "การเรียนการสอน" ในเชิงระบบ ทำให้ใช้ความหมายของหลักสูตรและการเรียนการสอนปะปนกันในคำศัพท์ "หลักสูตรแกนกลาง" กับ "หลักสูตรสถานศึกษา" เห็นได้จากการที่โรงเรียนใช้เวลาจำนวนมากเพื่อทำเอกสารหลักสูตรสำหรับโรงเรียนแทนที่ หลักสูตรสถานศึกษาจะเน้นเรื่อง "การเรียนการสอน" ซึ่งเกี่ยวกับ การนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ การใช้หนังสือเรียน คู่มือครู สื่อการเรียนการสอนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน (Classroom Teaching Practice)

ตัวอย่างการขาดความเข้าใจเรื่อง ความสัมพันธ์ ระหว่าง “หลักสูตร” และ “การเรียนการสอน” ในเชิงระบบ

สารบัญของหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551

สารบัญ	หน้า
บทนำ	1
วิสัยทัศน์	2
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	2
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	4
เกณฑ์การจบการศึกษา	1
โครงสร้างรายวิชา	4
รายวิชาจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	5
รายวิชาจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	6
รายวิชาจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	7
รายวิชาพื้นฐาน และ เพิ่มเติม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	8
รายวิชาจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์	16
รายวิชาจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนภาษา-ศิลป์	17
รายวิชาจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์	18
รายวิชาจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนภาษา-ศิลป์	19
รายวิชาจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์	20
รายวิชาจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนภาษา-ศิลป์	21
รายวิชาพื้นฐาน และ เพิ่มเติม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	22
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	30

สารบัญของหลักสูตรสถานศึกษา

	หน้า
บทนำ	1
วิสัยทัศน์	2
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	2
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	4
เกณฑ์การจบการศึกษา	1
โครงสร้างรายวิชา	4
รายวิชาจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	5
รายวิชาจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	6
รายวิชาจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	7
รายวิชาพื้นฐาน และ เพิ่มเติม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	8
รายวิชาจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์	16
รายวิชาจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนภาษา-ศิลป์	17
รายวิชาจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์	18
รายวิชาจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนภาษา-ศิลป์	19
รายวิชาจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์	20
รายวิชาจัดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนภาษา-ศิลป์	21
รายวิชาพื้นฐาน และ เพิ่มเติม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	22
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	30

ความนำ	๑
วิสัยทัศน์	๒
หลักการ	๓
จุดหมาย	๓
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์	๔
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	๔
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	๕
มาตรฐานการเรียนรู้	๕
ตัวชี้วัด	๖
สาระการเรียนรู้	๗
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	๘
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๑๖

สารบัญของ
หลักสูตร
แกนกลาง

	หน้า
บทนำ	1
วิสัยทัศน์	2
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	2
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	4
เกณฑ์การจบการศึกษา	1
โครงสร้างรายวิชา	4

สารบัญของ
หลักสูตร
สถานศึกษา

ประเด็นเรื่อง ระบบหลักสูตรและการเรียนการสอน

3. การขาดความเข้าใจเรื่องหลักสูตรและการเรียนการสอนใน “เชิงระบบ” เนื่องจากขาด “องค์ประกอบพื้นฐาน” ในการพิจารณา “หลักสูตรในเชิงกระบวนการ” ทำให้ไม่สามารถทำความเข้าใจ “วงจรการวิจัยและพัฒนา” ใน “ระบบหลักสูตรและการเรียนการสอน” ได้

การจำแนกระดับของหลักสูตรในฐานองค์ประกอบพื้นฐาน เพื่อสร้างระบบหลักสูตรและการเรียนการสอน

หลักสูตรระดับที่คาดหวัง
(Intended Curriculum)

หลักสูตรระดับนำไปใช้
(Implemented Curriculum)

หลักสูตรระดับ
ที่นักเรียนได้เรียนรู้จริง
(Attained Curriculum)

Kilpatrick, J. (2009). The mathematics teacher and curriculum change. PNA, 3(3), 107- 121.

ประเด็นเรื่อง การขาดวงจรวิจัยและพัฒนา

4. ในการนำหลักสูตรไปใช้มักจะเน้นเฉพาะ “Top-Down Approach” ทำให้ไม่เกิด “วงจรการวิจัยและพัฒนา” ใน “ระบบหลักสูตรและการเรียนการสอน”

ปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ในลักษณะเดิม

การนำหลักสูตรไปใช้
เน้นเฉพาะ
Top Down Approach

Top Down
Approach

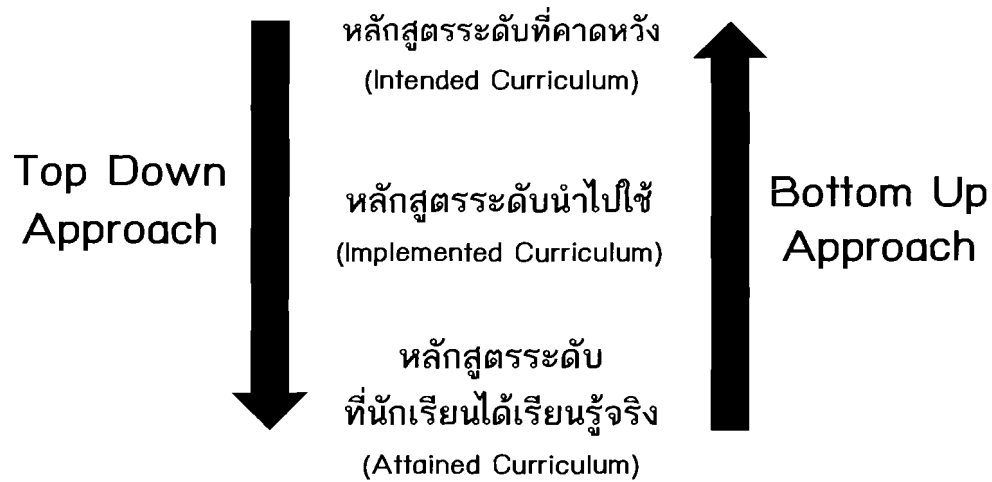

หลักสูตรระดับที่คาดหวัง
(Intended Curriculum)

หลักสูตรระดับนำไปใช้
(Implemented Curriculum)

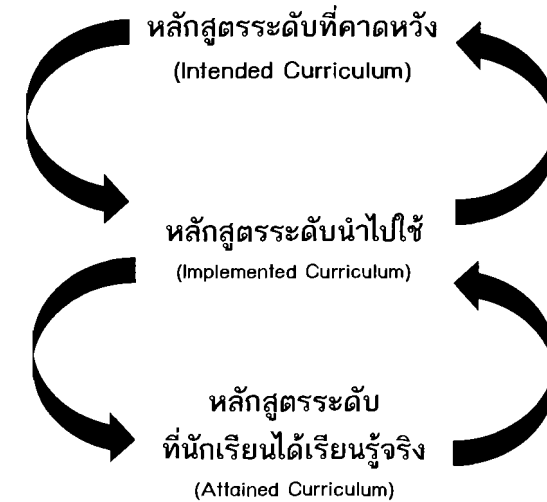
หลักสูตรระดับ
ที่นักเรียนได้เรียนรู้จริง
(Attained Curriculum)

แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

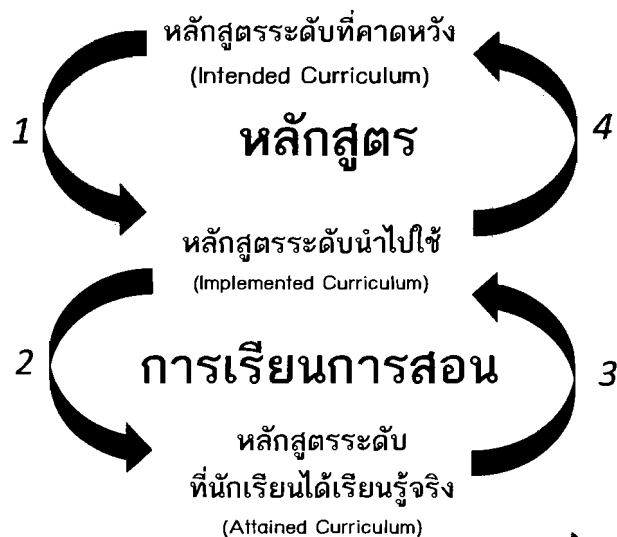
Kilpatrick, J. (2009). The mathematics teacher and curriculum change. PNA, 3(3), 107- 121.

การบูรณาการ Top-Down และ Bottom up Approaches เพื่อกำหนด "วงจรกิจัยและพัฒนา"

Kilpatrick, J. (2009). The mathematics teacher and curriculum change. PNA, 3(3), 107- 121.

โมเดลเชิงระบบของ "หลักสูตร" และ "การเรียนการสอน"

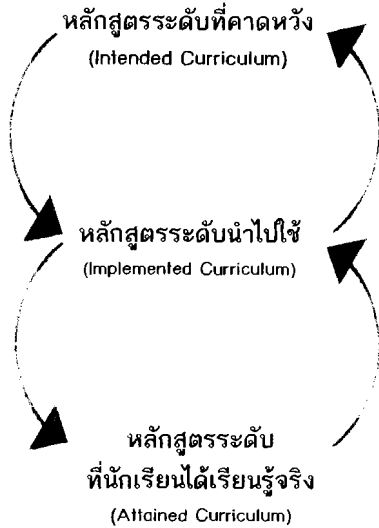
Kilpatrick, J. (2009). The mathematics teacher and curriculum change. PNA, 3(3), 107- 121.

การใช้โมเดลที่นำเสนอวิเคราะห์ระบบหลักสูตรและการเรียนการสอนในประเทศต่างๆ

โมเดลระบบหลักสูตรและการเรียนการสอน เกาหลี

Improvement of teaching and learning methods, development and authorization of textbooks and the implementation of national-level educational tests. Close collaborative have been formed between the Korea Institute for Curriculum and Evaluation and government, academic circles, and teachers and students through public meetings and seminars.

The college of education has a designated purpose of training secondary school teachers. Upon graduating from it, students are awarded with grade 2 teacher certificate.

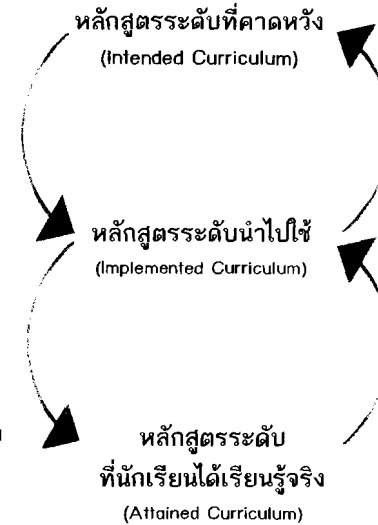
To conducts research on the assessment standards and quality control systems of textbooks, authorization and approval of textbooks submitted by publishing companies and basic research for the improvement of textbook systems and structures. To conducts the planning, developing, printing and scoring of national-level tests in a fair and systematic manner.

To conducts research on the assessment standards and quality control systems of textbooks, authorization and approval of textbooks submitted by publishing companies and basic research for the improvement of textbook systems and structures. To conducts the planning, developing, printing and scoring of national-level tests in a fair and systematic manner.

โมเดลระบบหลักสูตรและการเรียนการสอน ญี่ปุ่น

The quality of Japanese education to the quality of the Japanese curriculum, set by the Japanese Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology (MEXT), advised by the Central Council for Education.

(1) Intended to conduct teaching and research in depth in specialized academic disciplines and provide students with advanced knowledge. Junior Colleges aim at conducting teaching and research in specialized subjects and at developing in students such abilities as are required for vocational or practical life. (2) May be classified into three categories: upper secondary, postsecondary and general courses. (3) Provide people with vocational and practical training

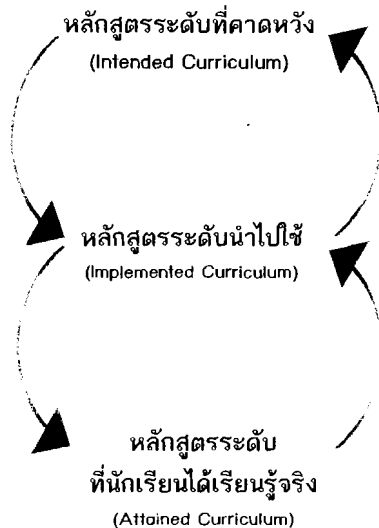
NIER started out as the National Institute for Educational Research in June 1949 and conducted basic and practical research surveys concerning education. List of Basic Research To Plan and Design Educational Policies about Basic and Applied research with researchers of all nationalities.

NIER started out as the National Institute for Educational Research in June 1949 and conducted basic and practical research surveys concerning education. List of Basic Research To Plan and Design Educational Policies about Basic and Applied research with researchers of all nationalities.

โมเดลระบบหลักสูตรและการเรียนการสอน สิงคโปร์

has a great deal of control over how the curriculum is implemented. As it promoted a shift from instruction based on teacher lectures and student memorization to one that emphasizes student engagement and creativity, ministry officials met regularly with school leaders and developed an extensive series of professional development opportunities for teachers as they rolled out the new system.

National Institute of Education (NIE), is an autonomous institute of higher learning (NTU) in Singapore. Ranked 13th in the world and 2nd in Asia by the QS World University Rankings in the subject of Education in 2013, the institute is the sole teacher education institute for teachers in Singapore. NIE provides all levels of teacher education, ranging from initial teacher preparation, to graduate and in-service programmes, and courses for serving teachers, department heads, vice-principals and principals. Its enrolment stands at more than 5,600 full-time equivalent students.

Aim to provide insights that may be translated into inputs for policy making and beneficial practices on the ground through our research and publications in policy and leadership. To conduct research in policy and leadership that aimed to provide insights that may be translated into inputs for policy making and beneficial practices on the ground through our research and publications in policy and leadership.

Division of MOE, was formed to develop and promote research and innovation in Singapore, and to provide the curriculum and assessment updates and research locally as well as over

ปัญหาเกี่ยวกับ
“ระบบหลักสูตรและการเรียนการสอน”
ของประเทศไทย

ปัญหา “ระบบหลักสูตรและการเรียนการสอน” ของประเทศไทย

1. ไม่มีการพิจารณาความสำคัญของ “ช่องว่าง (Gap)” ระหว่างหลักสูตรแต่ละระดับ
2. “กิจกรรมเชิงวิจัยและพัฒนา” เพื่อจะปิดช่องว่างดังกล่าวไม่ชัดเจน
3. หน่วยงานที่จะมารับผิดชอบการทำวิจัยและพัฒนาในกิจกรรมต่างๆ เพื่อจะปิดช่องว่างนั้นไม่ชัดเจน

แนวคิดเกี่ยวกับ

“ระบบหลักสูตรและการเรียนการสอน”ของใหม่

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับหน่วยงานที่จะทำหน้าที่ในโมเดลระบบหลักสูตรและการเรียนการสอน

1. ควรมีหน่วยงานรับผิดชอบที่หน่วยงานตามลูกศรในโมเดล โดยอย่างน้อยต้องแยกระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบระหว่าง
 - ลูกศรที่ 1 ได้แก่ หน่วยงานที่ทำหน้าที่วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับ หนังสือเรียน คู่มือครู และสื่อการเรียนการสอน หรือทำหน้าที่อนุมัติการใช้หนังสือเรียนในกรณีที่เปลี่ยนเป็นระบบให้สำนักพิมพ์เอกชนดำเนินการ
 - ลูกศรที่ 2 หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับ การฝึกหัดครู และการพัฒนาครูที่เชื่อมต่อกัน ซึ่งรับผิดชอบเรื่องการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน
 - ลูกศรที่ 3 หน่วยงานที่ทำหน้าที่ประเมินการเรียนการสอน ได้แก่ ประเมินการใช้หนังสือเรียน คู่มือครู และสื่อการเรียนการสอน ประเมินสมรรถนะผู้เรียนว่าสอดคล้องตามหลักสูตรหรือไม่ ประเมินประเด็นที่ต้องการจะแก้ไขหรือปรับปรุงหลักสูตรแกนกลาง เป็นต้น

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับหน่วยงานที่จะทำหน้าที่ในโมเดลระบบหลักสูตรและการเรียนการสอน

2. หลักการทั่วไป หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการอนุมัติใช้ หนังสือเรียน คู่มือครู และสื่อการเรียนการสอน กับ หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่อง การประเมินสมรรถนะหรือผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ควรจะแยกกัน
3. ด้านนโยบายทางการศึกษา ดำเนินการโดยกระทรวงศึกษาธิการ แยกเฉพาะเรื่องหลักสูตรและการประเมินมาจัดตั้งเป็นสถาบัน แต่เป็นหน่วยราชการสังกัดกระทรวง เช่น Korea Institute for Curriculum

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับหน่วยงานที่จะทำหน้าที่ในโมเดลระบบหลักสูตรและการเรียนการสอน

4. หน่วยงานที่ทำหน้าที่วิจัยทางด้านนโยบายการศึกษา หนังสือเรียน คู่มือครู และการประเมิน เป็นหน่วยราชการของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ต้องมีระบบการเชื่อมต่อกับสถาบันผลิตครูและโรงเรียนอย่างชัดเจน เช่น National Institute for Educational Policy Research (NIER) ของประเทศญี่ปุ่น และ MEXT

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับหน่วยงานที่จะทำหน้าที่ในโมเดลระบบหลักสูตรและการเรียนการสอน

5. จัดตั้งสถาบันที่เป็นหน่วยงานในกำกับของมหาวิทยาลัยเพื่อทำหน้าที่ให้กับกระทรวงศึกษาธิการ โดยทำหน้าที่ทุกอย่าง ทั้งเรื่องนโยบายทางการศึกษา หนังสือเรียน คู่มือครู และการประเมิน ได้แก่ กรณี National Institute of Education (NIE) ซึ่งเป็น autonomous institute of Nanyang Technological University (NTU) in Singapore โดยมี Singapore Examinations and Assessment Board (SEAB)
6. เรื่องการฝึกหัดครูและการพัฒนาครูประจำการ อยู่ในความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยต่างๆ โดยมีหน่วยงาน เช่น เดิมมีกรมการฝึกหัดครู ดูแลเรื่องมาตรฐานวิชาการ และ ปริมาณที่เหมาะสม เดิมใช้กระจายความรับผิดชอบตามพื้นที่ของแต่ละวิทยาลัยครู

ตัวอย่างกรอบเวลาและกิจกรรมที่เหมาะสมในการปรับปรุงหลักสูตร

ตัวอย่างสภาพปัญหาเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรในประเทศไทย

- การปรับปรุงหลักสูตรไม่ใช่วงจรการวิจัยและพัฒนา
- กระบวนการปรับปรุงหลักสูตรไม่ได้ ดำเนินการครบวงจร การวิจัยและพัฒนา โดยทั่วไปหนึ่งรอบของวงจรสามารถปรับหลักสูตรได้เพียง 1/3
- มีความเข้าใจว่าเมื่อปรับปรุงเอกสารหลักสูตร แล้วก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ทั้งหมด
- ไม่มี feedback จากการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร

ตัวอย่างการกำหนดเวลาในวงจรการปรับปรุงหลักสูตรของญี่ปุ่น

